

Alderdomshjemmet Ajarsivasik
Sanatorievej 1320
3920 Qaqortoq

23. november 2023

All. nr./brevnr.:
2023-900-0003-21
Sull./sagsbeh.: MH/MS

Inspektion af Alderdomshjemmet Ajarsivasik

1. Indledning

Den 9. og 10. marts 2023 gennemførte et inspektionshold fra Ombudsmanden for Inatsisartut en varslet inspektion af Alderdomshjemmet Ajarsivasik (herefter Ajarsivasik) i Qaqortoq. Inspektionen blev gennemført som led i embedets generelle virksomhed og således ikke på baggrund af en konkret klage.

Jeg henviser til rapportens bilag med oplysning om retsgrundlaget for inspektionen.

Inspektionsholdet bestod af specialkonsulent Monica Schnügger, specialkonsulent Maliina L. Hansen samt tolk Gerda Kreutzmann fra ombudsmandsembedet.

Driftschef Helga Kleist fra forvaltningen i Kommune Kujalleq (herefter kommunen) overværede en del af inspektionen.

Det er ikke alle emner, der blev drøftet under inspektionen, der er medtaget i denne rapport.

Ajarsivasik og forvaltningen i kommunen har haft lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til en foreløbig udgave af denne rapport. Den 18. juli 2023 modtog jeg bemærkninger fra kommunen. Den 5. oktober 2023 modtog jeg yderligere

bemærkninger fra kommunen. Bemærkningerne er, i fornødent omfang, indarbejdet i rapporten.

2. Forberedelse og gennemførelse af inspektionen

Ajarsivasik blev den 23. januar 2023 telefonisk varslet om den kommende inspektion og modtog ved brev af 30. januar 2023 yderligere oplysninger om inspektionen. Samtidigt anmodede jeg Ajarsivasik om at orientere samtlige medarbejdere, beboere og pårørende om den kommende inspektion og muligheden for at tale med inspektionsholdet.

Forvaltningen i Kommune Kujalleq blev ved e-mail af 30. januar 2023 orienteret om den kommende inspektion. Jeg tilbød samtidigt, at kommunen kunne deltage som observatør i en nærmere aftalt del af inspektionen, og anmodede om at blive orienteret, hvis kommunen ønskede dette.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt skriftligt materiale fra Ajarsivasik om institutionen og beboerne.

Under inspektionen talte inspektionsholdet med ledelsen for Ajarsivasik, som var repræsenteret ved forstanderen. Derudover talte inspektionsholdet enkeltvist med 3 medarbejdere, 6 beboere og 4 pårørende.

Inspektionsholdet besigtigede endvidere Ajarsivasiks lokaler.

3. Generelt om Ajarsivasik

Ajarsivasik er en kommunal ældreinstitution i Qaqortoq.

Ajarsivasik er opdelt i tre afdelinger – to almindelige afdelinger og én demensafdeling.

Der er plads til 48 beboere på Ajarsivasik. På tidspunktet for inspektionen var der samlet set 37 beboere på Ajarsivasik.

Der er plads til 11 beboere i demensafdelingen. På tidspunktet for inspektionen var der 7 beboere i demensafdelingen. De øvrige beboere bor alle på en af de almindelige afdelinger.

Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at 13-14 af de beboere, der bor i en af de almindelige afdelinger, er meget plejekrævende. Ledelsen oplyste endvidere, at ca. 24 af de beboere, der bor i en af de almindelige afdelinger, er selvhjulpne.

4. Ombudsmandens overordnede vurdering

Det er mit overordnede indtryk, at de beboere og medarbejdere, som inspektionsholdet talte med, alle gav udtryk for, at de var glade for at være på Ajarsivasik.

Det er endvidere mit indtryk, at afdelingerne er hyggelige og hjemligt indrettede.

Det er endelig mit indtryk, at ledelsen er engageret og passioneret omkring driften af ældreinstitutionen, samt bevidst om de udfordringer, som beboerne og medarbejderne oplever.

En lang række forhold giver mig anledning til bemærkninger. Disse gennemgås nedenfor under pkt. 5-7.

5. Magtanvendelsesloven

5.1. Magt som sidste udvej

5.1.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at personalet ikke altid er opmærksomme på at benytte magt som sidste udvej. Ledelsen gav derimod udtryk for, at personalet i konkrete situationer ofte benytter magt uden først at forsøge at løse problemstillingen ved brug af pædagogiske metoder.

Ledelsen oplyste i den forbindelse, at der ikke er udarbejdet retningslinjer for brug af magt.

5.1.2. Medarbejdernes mulighed for at bruge fysisk tvang er reguleret i inatsisartutlov nr. 8 af 20. juni 2022 om magtanvendelse inden for det sociale område (herefter magtanvendelsesloven).

Jeg bemærker, at ikke alle beboere på en ældreinstitution er omfattet af magtanvendelsesloven. Den del af magtanvendelsesloven, som omhandler personer på 18 år og derover, indeholder således kun mulighed for at anvende fysisk tvang overfor visse personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, jf. magtanvendelseslovens § 32, stk. 1. Dette kan efter omstændighederne omfatte bl.a. demente beboere på et alderdomshjem.

Magtanvendelsesloven giver kun mulighed for at foretage de former for tvang, der udtrykkeligt er nævnt i loven. Magtanvendelsesloven er således udtømmende, hvorfor der kun er mulighed for at foretage de indgreb, der udtrykkeligt er nævnt i loven.

Det fremgår af magtanvendelseslovens § 1, stk. 1, at magtanvendelse kun undtagelsesvist må ske. Det fremgår også af denne bestemmelse, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand.

Det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, at magt ikke må anvendes forebyggende, f.eks. i tilfælde hvor en beboer tidligere har udvist en adfærd, hvor det var nødvendigt at gribe ind med magt. Det bør i stedet tilstræbes at afdække årsagerne til de adfærdsmønstre, der ledte op til magtanvendelsen, og søge at undgå situationer, hvor behovet for magtanvendelse kan opstå, f.eks. ved at ændre på rutiner. Optræk til konflikter skal altid forsøges afværget ved brug af socialpædagogiske metoder. Magt kan således kun anvendes som sidste udvej i forsøget på at hjælpe beboeren, når alle pædagogiske muligheder er udtømt.

Det fremgår endvidere af magtanvendelseslovens § 1, stk. 2, at magtanvendelse skal være proportionel, idet magtanvendelse skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, at der ved anvendelse af magt skal tages højde for de konkrete omstændigheder, og at der skal foretages en konkret afvejning og vægtning af hensynet til den beboers rettigheder,

der gøres indgreb i. Nødvendigheden og forholdsmæssigheden af de hensyn, der begrundet indgrebet, skal samtidig vurderes.

Det fremgår yderligere af magtanvendelseslovens § 1, stk. 3, at magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Det fremgår endelig af magtanvendelseslovens § 1, stk. 4, at magtanvendelse skal afpasses efter forholdene i den konkrete situation.

Det betyder ifølge bemærkningerne til denne bestemmelse, at personalet forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i beboerens selvbestemmelsesret skal afsøge alle muligheder for at opnå beboerens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

5.1.3. På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen meddelt mig, at magt ikke længere bliver brugt som sidste udvej. Kommunen har i den forbindelse oplyst, at personalet har modtaget undervisning om magtanvendelse, samt at der er igangsat en oplæringsproces af det ufaglærte personale.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning.

Jeg anbefaler, at Ajarsivasik overvejer at udarbejde retningslinjer for brug af magt, således at ansatte bliver gjort opmærksomme på, i hvilke situationer det er tilladt at benytte magt.

Jeg foretager mig herefter ikke yderligere i relation til dette punkt.

5.2. Udlevering af magtanvendelsesloven

5.2.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at ledelsen ikke var opmærksom på, at der den 1. januar 2023 trådte en ny magtanvendelseslov i kraft. Ledelsen var i 2019 blevet opmærksom på reglerne i den daværende magtanvendelseslov. Ledelsen havde derefter i 2022 bl.a. afholdt kurser for medarbejdere i kommunens ældreinstitutioner om magtanvendelse.

Ledelsen oplyste ligeledes, at ingen medarbejdere har fået udleveret en kopi af magtanvendelsesloven.

Ledelsen oplyste, at nyansatte får en introduktion til arbejdspladsen, hvor eksempelvis personaleregler gennemgås. Afdelingslederen i de enkelte afdelinger videregiver øvrige relevante oplysninger om arbejdspladsen til nyansatte.

Ledelsen gav udtryk for, at der ikke er en koordineret indsats, der sikrer, at de ansatte modtager instrukser i magtanvendelseslovens indhold og anvendelse.

5.2.2. Det fremgår af magtanvendelseslovens § 2, stk. 1, at medarbejdere på ældreinstitutioner skal modtage en kopi af magtanvendelsesloven. Det fremgår ligeledes af denne bestemmelse, at medarbejdere skriftligt skal kvittere for at have modtaget en kopi af magtanvendelsesloven og instruktion om indholdet i loven.

Følgende fremgår af § 2 i magtanvendelsesloven:

§ 2. Enhver medarbejder i alle døgninstitutioner, beskyttede boenheder, døgntilbud og ældreinstitutioner omfattet af denne Inatsisartutlov skal modtage en kopi af denne Inatsisartutlov og instruktion i dens indhold. Medarbejderen skal kvittere skriftligt for modtagelsen samt for instruktion i indholdet.

Stk. 2. Ansvar for udlevering af kopi af denne Inatsisartutlov og instruktion i dens indhold påhviler lederen eller dennes stedfortræder."

Følgende fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen:

" Stk. 1

Det er en grundlæggende nødvendighed, at personer, der arbejder på døgninstitutioner, døgntilbud, beskyttede boenheder og ældreinstitutioner er oplært, i hvilke regler, der gælder vedrørende magtanvendelse.

Gennemgang og håndtering af reglerne om magtanvendelse skal derfor indgå i introduktionen af alle nye medarbejdere. Dette uanset ansættelsens varighed. Dermed skal der også sørges for instruktion ved tidsbegrænsede eller forventet korte ansættelser.

Medarbejderen skal kvittere for modtagelse af regelsæt samt en obligatorisk gennemgang af reglerne om magtanvendelse inden for det område, den ansatte skal beskæftige sig med.

Det er formålet med bestemmelsen, at ansatte inden for anvendelsesområderne opnår en forståelse for de regler, der anvendes på døgninstitutioner, døgntilbud og ældreinstitutioner.

Det er således ikke nok, at medarbejderen kun får udleveret en kopi af inatsisartutloven. Medarbejderen skal også have en instruktion i anvendelsen af reglerne, så medarbejderen forstår, hvordan reglerne skal anvendes på det enkelte bosted. Ved kvittering skriver medarbejderen under på at have modtaget og forstået reglerne.

Til stk. 2

Ansvar for instruktion af reglerne for det relevante område påhviler lederen eller dennes stedfortræder. Der er intet til hinder for at lederen uddelegerer instruktionen til øvrige ansatte.

Det er i sidste ende lederens eller dennes stedfortræders ansvar, at medarbejderen har fået udleveret inatsisartutloven, og at medarbejderen har fået en tilstrækkelig instruktion i dens indhold og anvendelse.”

5.2.3. Det er min vurdering, at ledelsen ikke har haft kendskab til forpligtelsen til at udlevere en kopi af magtanvendelsesloven til medarbejdere.

På baggrund af en foreløbige udgave af denne rapport har kommunen meddelt mig, at ledelsen først i marts 2023 blev opmærksom på, at der den 1. januar 2023 trådte en ny magtanvendelseslov i kraft. Det er min forståelse, at ledelsen på alderdomshjemmet herefter har igangsat tiltag for at implementere denne lov.

Kommunen har endvidere oplyst, at nye medarbejdere nu får udleveret en kopi af magtanvendelsesloven. Kommunen har oplyst, at det personale, der allerede er ansat, endnu ikke har fået udleveret en kopi af magtanvendelsesloven.

Jeg har noteret mig, at ledelsen på eget initiativ har gennemført kurser om magtanvendelse for medarbejdere i ældreinstitutioner. Dette finder jeg positivt.

Jeg har endvidere noteret mig, at kommunen efterlyser undervisning fra Socialstyrelsen.

Det er min forståelse, at kommunen og ledelsen på Ajarsivasik fremadrettet vil sikre, at magtanvendelsesloven udleveres til alle ansatte, samt at ansatte modtager instrukser i lovens indhold og anvendelse.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

5.3. Indberetninger

5.3.1. Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt skriftligt materiale fra Ajarsivasik om ældreinstitutionen og beboerne.

Jeg modtog bl.a. en skrivelse fra Ajarsivasik, hvoraf det fremgik, at der var indberettet ét tilfælde af magtanvendelse i 2022.

Det fremgår endvidere af den tilsendte skrivelse, at der først i slutningen af 2022 kom fokus på magtanvendelse, samt at denne proces fortsat er i gang.

Det fremgår endelig af denne skrivelse, at personalet i slutningen af 2022 har været på et kursus i magtanvendelse.

Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at personalet i forbindelse med kurset modtog undervisning i indberetning af magtanvendelse, men at dette endnu ikke er blevet implementeret i praksis.

Ledelsen oplyste, at der i vidt omfang anvendes magt, uden at dette bliver indberettet. Ledelsen estimerede, at kun to ud af ti tilfælde af magtanvendelse bliver indberettet.

Ledelsen oplyste dog samtidigt, at der siden efteråret 2022 benyttes væsentlig mindre magt end hidtil.

Ledelsen har for nylig iværksat en procedure, der betyder, at der ikke må anvendes magt overfor en beboer, førend personalet har kontaktet ledelsen. Ledelsen oplyste dog, at personalet ikke følger denne anvisning.

Ledelsen oplyste endvidere, at det er aftalt med afdelingslederne, at disse skal være med, næste gang der skal udfyldes et indberetningsskema.

Ledelsen gav endelig udtryk for, at der er forsøgt en dialog med kommunen om afklaring af proceduren for indberetning af magtanvendelse, men at kommunen ikke er vendt tilbage.

5.3.2. Efter magtanvendelseslovens § 38, er fysisk magtanvendelse i form af fastholdelse tilladt, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. En sådan magtanvendelse skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige, jf. § 38, nr. 2. Bestemmelserne har følgende ordlyd:

”§ 38. Fysisk magtanvendelse i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum er tilladt, hvis:

1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og

2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.”

Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af ældreinstitutionen til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen og til Naalakkersuisut, jf. magtanvendelseslovens § 48, stk. 1. Til registrering og indberetning benyttes særlige indberetningskemaer, som Naalakkersuisut har udarbejdet, jf. § 48, stk. 2.

Hvor der ikke foreligger en forhåndsgodkendt bemyndigelse til magtanvendelse, skal registreringen foretages straks og senest dagen efter, at foranstaltningen har fundet sted. Dette følger af magtanvendelseslovens § 49, stk. 1, nr. 1.

Registrerede foranstaltninger om brug af magtanvendelse, hvor der ikke foreligger en forhåndsgodkendt bemyndigelse til magtanvendelse, skal indberettes straks og senest inden for 3 dage efter indgrebet har fundet sted til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, hjemkommunen og Naalakkersuisut. Dette følger af magtanvendelseslovens § 49, stk. 2.

Registrering skal foretages straks og senest dagen efter, at indgrebet har fundet sted, hvis der er tale om magtanvendelse i forbindelse med fastholdelse, hygiejnesituationer, anvendelse af stofseler, anvendelse af personlige alarmsystemer og pejlesystemer, anvendelse af særlige døråbnere og tilbageholdelse i boligen. Det følger af magtanvendelseslovens § 50, stk. 1. Registrerede foranstaltninger efter denne bestemmelse skal indberettes månedligt til opholdskommunen, hjemkommunen og Naalakkersuisut. Det følger af magtanvendelseslovens § 50, stk. 2.

5.3.3. Det er min vurdering, at ledelsen på Ajarsivasik ikke har tilstrækkeligt kendskab til magtanvendelseslovens regler om pligt til indberetning af magtanvendelse.

Jeg bemærker, at ledelsen har oplyst overfor inspektionsholdet, at brugen af magt er aftaget betydeligt.

Jeg må dog ud fra det oplyste lægge til grund, at der tidligere har været, og at der stadig forekommer, konkrete episoder med magtanvendelse som efterfølgende ikke er blevet eller bliver indberettet i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler herom.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen bekræftet, at mange tilfælde af magtanvendelse ikke er blevet registreret og indberettet.

Kommunen har endvidere oplyst, at registrering og indberetning af magtanvendelse nu bliver omtalt ved ledelsesmøder hver anden uge, således at lederne hele tiden forholder sig til magtanvendelsesproceduren.

Jeg finder det særdeles kritisabelt, at Ajarsivasik i længere tid ikke har registreret og indberettet de magtanvendelser, der har været foretaget over for beboere på Ajarsivasik.

På baggrund af kommunens bemærkninger er det mit indtryk, at ledelsen på Ajarsivasik har fokus på registrering og indberetning af magtanvendelse.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

5.4. Forhåndsgodkendelser i hygiejnesituationer

5.4.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet at personalet ikke har overblikket over, hvilke indgrebsmuligheder magtanvendelsesloven giver mulighed for.

Ledelsen oplyste, at ledelsen har rettet henvendelse til kommunen for at spørge om procedurerne for indgivelse af ansøgninger til forhåndsgodkendt magtanvendelse i hygiejnesituationer, men at kommunen ikke er vendt tilbage.

Ledelsen oplyste, at Ajarsivasik ikke aktuelt har gyldige forhåndsgodkendelser til brug af magt i forbindelse med hygiejnesituationer.

5.4.2. Det følger af magtanvendelseslovens § 39, at der i visse situationer er mulighed for at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage personens omsorg i personlige hygiejnesituationer. Dette skal dog forhåndsgodkendes af kommunalbestyrelsen i hjemkommunen.

Følgende fremgår af magtanvendelseslovens § 39:

”§ 39. Kommunalbestyrelsen i hjemkommunen kan undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om, at lederen af en boform, eller dennes stedfortræder, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage personens omsorg i personlige hygiejnesituationer. Det skal samtidig søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Stk. 2. Fysisk magt efter stk. 1 vil kunne tillades i følgende hygiejnesituationer:

- 1) Tandbørstning.
- 2) Barbering
- 3) Hårvask, badning og tøjskift.
- 4) Klipning af hår og negle.
- 5) Skiftning af bleer og bind.
- 6) Pleje af hud.
- 7) Fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

Stk. 3. Det skal præciseres i kommunalbestyrelsens afgørelse, hvilke konkrete hygiejneforhold afgørelsen vedrører.

Stk. 4. Der må ikke bruges hjælpemidler til fastholdelsen, jf. dog § 40, og der skal være proportionalitet mellem karakteren af den fastholdelse, der udøves, og det der søges opnået ved fastholdelsen.

Stk. 5. Fysisk magt efter denne bestemmelse vil kunne tillades i en periode på indtil 3 måneder. Kommunalbestyrelsen vil kunne forlænge perioden med yderligere 6 måneder, idet andre metoder til at fremme hygiejneforholdene hos den pågældende sideløbende skal udvikles, jf. stk. 1, 2. pkt.

Stk. 6. Hvis den betydeligt og varigt nedsatte psykiske funktionsevne hos en person, for hvem der tidligere er truffet afgørelse efter stk. 1, nedsættes yderligere, vil der igen kunne træffes afgørelse om tilladelse til brug af fysisk magt i form af fastholdelse i hygiejnesituationer for en periode af indtil 3 måneder med mulighed for forlængelse i op til 6 måneder.”

5.4.3. Jeg har forståelse for, at der på en ældreinstitution kan opstå situationer, hvor det er nødvendigt at bruge tvang for at kunne give en beboer den nødvendige pleje og omsorg.

Men det er selvsagt afgørende, at medarbejderne på en ældreinstitution kun gør brug af lovlige former for magtanvendelse overfor beboerne, og at denne magtanvendelse sker under behørig hensyntagen til beboernes retssikkerhed.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen oplyst, at der arbejdes på en sagsfremstilling til kommunalbestyrelsen.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik benytter magt i hygiejnesituationer uden at sikre sig, at der foreligger en forhåndsgodkendelse hertil fra kommunalbestyrelsen i hjemkommunen.

Det er min forståelse, at kommunen har indledt en proces, der sikrer, at magtanvendelsesloven overholder.

Jeg henstiller, at Ajarsivasik følger magtanvendelseslovens regler om forhåndsgodkendt magtanvendelse, herunder samarbejder med kommunen om en procedure for ansøgning om forhåndsgodkendt magtanvendelse.

5.5. Sensor i demensafdelingen

5.5.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at der i demensafdelingen er opsat en sensor ved yderdøren, således at personalet hurtigst muligt bliver opmærksom på, at en beboer har forladt afdelingen.

Ledelsen oplyste, at der ikke er søgt om en godkendelse til opsætningen af sensoren fra kommunalbestyrelsen.

I forbindelse med rundvisning af Ajarsivasik bemærkede inspektionsholdet ikke sensoren i demensafdelingen.

5.5.2. Magtanvendelsesloven giver mulighed for, at der bl.a. kan benyttes personlige alarmsystemer.

Følgende fremgår af bl.a. magtanvendelseslovens § 41:

§ 41. Kommunalbestyrelsen i hjemkommunen kan træffe afgørelse om, at lederen af en boform, eller dennes stedfortræder, kan anvende personlige alarmsystemer [...] for en person i en afgrænset periode, hvis:

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade boformen udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Adgangen til at træffe afgørelse om midlertidig anvendelse af personlige alarmsystemer [...] efter stk. 1 omfatter alene udstyr, som er egnet til at opdage, at en person forlader boligen eller til at opspore en person, der har forladt boligen. Adgangen til at træffe afgørelse om midlertidig anvendelse af personlige alarmsystemer [...] efter stk. 1 omfatter ikke udstyr egnet til kontinuerligt at overvåge en persons færden.

Stk. 3. For personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, kan anvendelse af personlige alarmsystemer [...] iværksættes, medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarmsystem [...], kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf, jf. stk. 1. Afgørelsen efter 2. pkt. kan gøres tidsubegrænset. En foranstaltning skal dog ophøre, hvis de

indholdsmæssige betingelser for at træffe afgørelse om foranstaltningen ikke længere er til stede.”

5.5.3. Det er min forståelse, at sensoren i demensafdelingen benyttes som et alarmsystem, og at alarmsystemet er særligt tiltænkt beboere, der er dørsøgende. Det er dog samtidig min forståelse, at sensoren registrerer alle beboeres udgang fra demensafdelingen og ikke blot enkelte beboeres færden.

Det er på den baggrund min vurdering, at sensoren ikke benyttes som et personligt alarmsystem, men som et kollektivt alarmsystem.

Som anført under afsnit 5.1.1. er magtanvendelseslovens regler udtømmende, hvorfor der kun er mulighed for at foretage de indgreb, der udtrykkeligt er nævnt i loven.

Det er på den baggrund min vurdering, at et kollektivt alarmsystem ikke er et lovligt indgreb efter magtanvendelsesloven.

Det er dog min vurdering, at en sensor kan benyttes som et personligt alarmsystem, hvis der foreligger en forhåndsgodkendelse for hver enkel beboer på demensafdelingen.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen oplyst, at der arbejdes på en sagsfremstilling til kommunalbestyrelsen.

Kommunen oplyser samtidigt, at socialchefen i kommunen har godkendt sensoren. Det er min vurdering, at denne godkendelse ikke er tilstrækkelig, idet det fremgår af magtanvendelsesloven § 41, stk. 1, at det er kommunalbestyrelsen, der skal godkende brugen af personlige alarmsystemer.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik benytter et alarmsystem i demensafdelingen uden at have indhentet en godkendelse fra kommunalbestyrelsen i hjemkommunen.

Jeg finder det endvidere kritisabelt, at Ajarsivasik benytter sensoren som et kollektivt alarmsystem, selvom der ikke er hjemmel til et sådant indgreb efter magtanvendelsesloven.

Jeg henstiller, at Ajarsivasik bringer forholdet i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler, herunder eventuelt indhenter en godkendelse fra kommunalbestyrelsen.

5.6. Brug af GPS

5.6.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at der er indkøbt en GPS til en beboer, der er meget dørsøgende.

Ledelsen oplyste, at GPS'en er påsat beboerens jakke, samt at beboeren ikke har modsat sig dette.

Ledelsen oplyste samtidigt, at GPS'en altid er tændt, og at GPS'en registrerer beboerens placering hvert femte minut.

Ledelsen oplyste, at der ikke er indhentet en godkendelse fra beboerens hjemkommune til at benytte GPS'en.

5.6.2. Magtanvendelsesloven giver mulighed for, at der bl.a. kan benyttes personlige pejlesystemer.

Følgende fremgår bl.a. af magtanvendelseslovens § 41:

§ 41. Kommunalbestyrelsen i hjemkommunen kan træffe afgørelse om, at lederen af en boform, eller dennes stedfortræder, kan anvende [...] pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, hvis:

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade boformen udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Adgangen til at træffe afgørelse om midlertidig anvendelse af [...] pejlesystemer efter stk. 1 omfatter alene udstyr, som er egnet til at opdage, at en person forlader boligen eller til at opspore en person, der har forladt boligen. Adgangen til at træffe afgørelse om midlertidig anvendelse af [...] pejlesystemer efter stk. 1 omfatter ikke udstyr egnet til kontinuerligt at overvåge en persons færden.
Stk. 3. For personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, kan anvendelse af [...] pejlesystemer iværksættes, medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et [...] pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf, jf. stk. 1. Afgørelsen efter 2. pkt. kan gøres tidsubegrænset. En foranstaltning skal dog ophøre, hvis de indholdsmæssige betingelser for at træffe afgørelse om foranstaltningen ikke længere er til stede."

5.6.3. Det er min forståelse, at det personlige pejlesystem ikke kun registrerer beboerens færden uden for boligen, men at GPS'en hele tiden registrerer beboerens placering, dog med fem minutters forsinkelse.

Det er på den baggrund min forståelse, at der er tale om et pejlesystem, der er egnet til kontinuerligt at overvåge beboerens færden.

Der er efter min vurdering ikke hjemmel til dette efter magtanvendelseslovens regler, jf. § 41, stk. 2.

Jeg har ikke forudsætningerne for at vurdere, om den konkrete borgers nedsatte funktionsevne gør, at der efter magtanvendelseslovens § 41, stk. 3, ikke er behov for at indhente en godkendelse fra kommunalbestyrelsen i beboerens hjemkommune.

Jeg gør dog opmærksom på, at anvendelsen af pejlesystemer eller andre teknologiske redskaber ikke må erstatte den socialpædagogiske indsats eller tjene som erstatning for den direkte kontakt mellem beboeren med demens og personalet.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen oplyst, at brugen af GPS'er er drøftet med driftschefen og socialchefen.

Kommunen oplyser samtidigt, at socialchefen i kommunen har godkendt brugen af GPS'en. Det er min vurdering, at denne godkendelse ikke er tilstrækkelig, idet det fremgår af magtanvendelseslovens § 41, stk. 1, at det er kommunalbestyrelsen, der skal godkende brugen af personlige alarmsystemer.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik benytter et pejlesystem til kontinuerligt at overvåge en konkret beboers færden, uden at der er lovhjemmel hertil.

Såfremt Ajarsivasik vurderer, at der er behov for at udstyre beboeren med et pejlesystem henstiller jeg, at Ajarsivasik gør dette i overensstemmelse med magtanvendelseslovens regler, herunder at der indhentes en godkendelse fra kommunalbestyrelsen.

5.7. Besøgsbegrænsninger

5.7.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at Ajarsivasik ikke generelt opstiller begrænsninger for beboernes mulighed for at få besøg.

Ledelsen beskrev dog samtidig en situation, hvor en konkret pårørende til en beboer er blevet forbudt ophold på fællesboligarealerne. Ledelsen understregede, at den pårørende fortsat har mulighed for at opholde sig på beboerens værelse.

Ledelsen forklarede, at den pårørende lider af en psykisk sygdom og er til gene for de øvrige beboere, idet vedkommende bl.a. forsøger at sælge DVD'er til de øvrige beboere.

Ledelsen oplyste, at der ikke er indhentet en godkendelse fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen om besøgsbegrænsningen.

5.7.2. Det fremgår af magtanvendelseslovens § 44, at beboere på ældreinstitutioner selv må bestemme, hvem de vil have besøg af.

I visse situationer er der dog mulighed for at begrænse konkrete besøgendes adgang til fællesboligarealer.

Følgende fremgår af magtanvendelseslovens § 45:

”§ 45. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen kan for visse besøgende træffe afgørelse om begrænsning af adgangen til fællesboligarealer i de boformer, der er nævnt i § 44, hvis:

- 1) den besøgende udøver vold eller truer med vold over for andre beboere eller personalet eller i øvrigt udviser en adfærd, der er til fare for de øvrige beboere eller personalet,
- 2) den besøgende, uden at der er tale om fysisk vold, generer eller udøver chikane over for andre beboere eller personalet, eller
- 3) den besøgendes adfærd er stærkt generende eller skaber generel utryghed for de andre beboere eller personalet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved afgørelse efter stk. 1 sikre den besøgendes adgang i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over.”

Det fremgår af bemærkningerne til magtanvendelseslovens § 45, at en afgørelse om at begrænse en besøgendes adgang til fællesboligarealer ikke er til hinder for, at den konkrete besøgende fortsat kan aflægge besøg i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over. Det betyder, at der må findes en praktisk løsning, hvis der kun er adgang til den del af boligen, som beboeren alene råder over via fællesboligarealerne. Det påhviler personalet at finde en praktisk løsning.

I situationer, som af hensyn til det øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles af kommunalbestyrelsen, er der mulighed for, at institutionen træffer en foreløbig afgørelse om besøgsbegrænsninger. En foreløbig afgørelse skal dog snarest muligt efter iværksættelsen af afgørelsen forelægges til godkendelse i kommunalbestyrelsen. Dette fremgår af magtanvendelseslovens § 47.

5.7.3. Det er min forståelse, at der ikke er indhentet en godkendelse fra kommunalbestyrelsen hverken før eller efter besøgsbegrænsningen for den konkrete pårørende blev iværksat.

Jeg er ikke ud fra de foreliggende oplysninger i stand til at vurdere, om den pårørendes adfærd omfattes af magtanvendelseslovens § 45, stk. 1, nr. 1-3.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen oplyst, at der ikke længere opretholdes besøgsbegrænsninger på Ajarsivasik.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik har begrænset en pårørendes adgang til fællesboligarealer uden at indhente en godkendelse fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretage mig ikke yderligere.

5.8. Breve

5.8.1. Ledelsen oplyste overfor inspektionsholdet, at breve til beboerne som udgangspunkt bliver delt ud til de respektive modtagere. Ledelsen oplyste, at brevene ikke må åbnes af personalet.

Ledelsen oplyste dog samtidigt, at personalet i flere tilfælde har undladt at udlevere breve til beboerne. Ledelsen forklarede, at dette typisk drejer sig om lønsedler.

Ledelsen beskrev ligeledes en situation, hvor et brev fra et boligselskab blev åbnet uden beboerens samtykke. Ledelsen forklarede, at modtageren af brevet var stærk dement, hvorfor brevet blev åbnet for at hjælpe beboeren med at varetage sine økonomiske interesser.

Ledelsen har understreget overfor personalet, at breve ikke må tilbageholdes fra beboerne, samt at breve ikke uden samtykke fra beboerne må åbnes. Ledelsen oplyste dog, at der til tider findes uåbnede breve i beboernes sagsmapper, der ikke har været udleveret til beboeren.

5.8.2. Det fremgår ikke af magtanvendelseslovens kapitel IV, at der er mulighed for at tilbageholde en beboers breve eller mulighed for at åbne breve til en beboer uden beboerens samtykke.

Som anført under afsnit 5.1.2. er magtanvendelseslovens regler udtømmende. Der er derfor ikke mulighed for at foretage indgreb overfor en beboer i videre omfang end hvad der følger af magtanvendelsesloven.

Jeg bemærker, at det følger af Grundlovens § 72, at boligen er ukrænkelig. Det betyder bl.a., at beslaglæggelse og undersøgelse af breve ikke kan ske uden lovhjemmel eller retskendelse.

5.8.3. Jeg har ikke mulighed for at vurdere, om tilbageholdelse af breve og åbning af breve uden beboernes samtykke er en praksis, der aktuelt benyttes eller om denne praksis er ophørt.

Jeg finder dog ikke, at der efter magtanvendelseslovens regler hverken er hjemmel til tilbageholdelse af breve eller hjemmel til at åbne breve uden en beboers samtykke.

På baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport har kommunen oplyst, at alle breve nu bliver afleveret til beboerne, uden at personalet åbner brevene.

Kommunen oplyser endvidere, at der fortsat er nogle tidligere modtagne breve, der skal afleveres til rette beboer.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik har tilbageholdt og åbnet beboernes breve, selvom der ikke er hjemmel til et sådan indgreb efter magtanvendelseslovens regler.

Det er min forståelse, at kommunen fremadrettet vil sikre, at breve ikke tilbageholdes, samt at tidligere tilbageholdte breve udleveres til rette beboer.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

5.9. Oprydning

5.9.1. Ledelsen oplyste, at nogle af beboerne "samler" og har svært ved at holde deres værelse rent og ryddet. Ledelsen oplyste i den forbindelse, at personalet rydder op og bortskaffer ting fra nogle af beboernes værelser, når værelset har rodet i længere tid.

Ledelsen oplyste, at oprydningen sker uanset om beboeren har samtykket til dette eller ej.

5.9.2. Som anført under afsnit 5.1.2. er magtanvendelsesloven udtømmende, hvorfor der ikke kan foretages indgreb, der ikke er hjemlet i magtanvendelsesloven.

Jeg bemærker, at beboernes værelser på Ajarsivasik tjener som beboerens private hjem, samt at beboernes ejendele tilhører beboerne. En myndighed kan kun træffe afgørelse over for borgerne, hvis myndigheden har bemyndigelse fra lovgivningsmagten.

Der er i magtanvendelsesloven ikke hjemmel til oprydning og bortskaffelse af effekter fra beboernes værelse uden at beboeren har samtykket til dette.

5.9.3. Jeg har forståelse for, at personalet ønsker at hjælpe beboerne med at holde deres værelser rene.

Det er dog min vurdering, at der ikke er hjemmel i magtanvendelsesloven til at iværksætte dette indgreb.

Kommunen har på baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport oplyst, kommunen ikke længere rydder op på beboernes værelse uden deres samtykke.

Jeg finder det kritisabelt, at personalet har foretaget oprydning og bortskaffet effekter fra beboernes værelser uden på forhånd at indhente beboerens samtykke hertil.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

5.10. Stearinlys

5.10.1. Forud for inspektionen sendte Ajarsivasik mig en kopi af institutionens husregler.

Det fremgår af husreglerne, at der ikke må tændes stearinlys på beboernes værelser.

Ledelsen beskrev en episode, hvor en beboer havde tændt 35 lys på sit værelse. Personalet oplyste overfor beboeren, at stearinlys ikke er tilladt, hvorefter personalet pustede lysene ud.

5.10.2. Som anført ovenfor under afsnit 5.9.2. tjener beboernes værelser på Ajarsivasik som beboerens private hjem.

Som ligeledes anført ovenfor er magtanvendelsesloven udtømmende, hvorfor der ikke kan foretages indgreb, der ikke er hjemlet i magtanvendelsesloven.

Der er i magtanvendelsesloven ikke hjemmel til at begrænse beboernes mulighed for at tænde stearinlys på deres værelser.

Jeg bemærker, at der er mulighed for at fastsætte visse generelle regler og træffe visse konkrete afgørelser, som er nødvendige for, at institutionen kan fungere. Sådanne regler betegnes som anstaltsforhold. Imidlertid indebærer bl.a. borgerne frihedsrettigheder, herunder i Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, en række begrænsninger i adgangen til at anvende anstaltsforholdet som hjemmel.

5.10.3. Jeg har forståelse for, at Ajarsivasik ønsker at beskytte beboerne for den brandfare, der opstår ved at tænde stearinlys.

Det er dog en betingelse for håndhævelse af husregler, at der er hjemmel til at fastsætte disse enten efter magtanvendelsesloven eller anstaltsforhold.

Jeg ser ikke, at der er hjemmel til at forbyde beboerne at tænde stearinlys på deres respektive værelser.

Kommunen har på baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport oplyst, at forbuddet mod stearinlys ikke længere fremgår af velkomstpjecen. Kommunen har i den forbindelse oplyst, at der ikke er forbud mod stearinlys på beboernes værelser.

Jeg finder det kritisabelt, at Ajarsivasik har håndhævet husregler på beboernes værelse uden at have hjemmel hertil.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig herefter ikke yderligere i relation til dette punkt.

6. Samarbejde med kommunen

Ledelsen oplyste under inspektionen, at samarbejdet med forvaltningen i kommunen er meget udfordrende og til stor frustration for ledelsen. Der var en oplevelse af, at der ikke var nogen dialog, og samarbejdet med forvaltningen blev beskrevet som "at møde en mur".

Ledelsen oplevede, at henvendelser til forvaltningen ikke blev besvaret, eller at forvaltningen lovede at rette op på forhold, som der bagefter ikke blev fulgt op på fra forvaltningens side.

Ledelsen oplyste som et eksempel, at ledelsen har sendt to bekymrings skrivelser om forskellige forhold til forvaltningen, som ikke er blevet besvaret.

6.1. Ledelsen oplyste ligeledes, at ledelsen havde henvendt sig en række gange til forvaltningen for at få vejledning og retningslinjer i forhold til bestemmelser i magtanvendelsesloven, anvendelse af magt, proces for forhåndsgodkendelse og indberetning af magtanvendelse mv. Ledelsen oplyste videre, at forvaltningen enten ikke reagerer på henvendelserne eller kommer med et ukonkret svar.

Ledelsen udtalte endvidere, at ledelsen var vidende om, at der var bestemmelser i magtanvendelsesloven som ikke bliver overholdt. Ledelsen har bl.a. på den baggrund henvendt sig til forvaltningen for råd og vejledning, men henvendelserne er ikke blevet besvaret. Ledelsen var bekymret for, at der ikke var andre, som

kontrollerede ledelsens arbejde i forhold til magtanvendelsesloven, og udtrykte ængstelse over dette.

Ledelsen oplyste efter spørgsmål fra inspektionsholdet, at ledelsen aldrig er blevet kontaktet af forvaltningen om, hvorfor der ikke har været indberetninger fra Ajarsivasik i en længere periode.

6.2. Ledelsen oplyste ligeledes under inspektionen, at ledelsen ikke var vidende om proceduren for anmodning om værgemål/umyndiggørelse. Ledelsen havde forespurgt forvaltningen om dette, men havde ikke modtaget svar.

Ledelsen oplyste endvidere, at ledelsen vurderede, at der på tidspunktet for inspektionen var omkring 4-5 beboere, hvor det ville være hensigtsmæssigt for disse beboere at have en værge.

6.3. Ledelsen oplyste endvidere, at ledelsen efter en omlægning af kommunens økonomi- og regnskabssystem nu ikke kan finde ud af at anvende dette system. Ledelsen havde haft en smule oplæring i systemet, men manglende endnu det fulde kendskab. Dette havde ført til, at ledelsen på nuværende tidspunkt ikke har noget overblik over Ajarsivasiks budget og forbrug for året. Ledelsen havde rettet flere henvendelser til forvaltningen om problemstillingen, men disse forblev ubesvaret.

6.4. Kommunen har på baggrund af en foreløbig udgave af denne rapport oplyst, at henvendelser omkring det nye regnskabssystem bliver besvaret. Kommunen har ligeledes oplyst, at kommunen mangler opbakning og sparring, for at kunne implementere anvendelsen af magtanvendelsesloven.

Jeg finder ledelsens beskrivelse af kommunikationen og samarbejdet med forvaltningen bekymrende. Jeg finder det især bekymrende, da ledelsen oplyser, at henvendelser om anvendelsen og forståelsen af magtanvendelsesreglerne forbliver ubesvaret. Jeg bemærker, at det i sidste ende må være forvaltningens ansvar, at institutioner under kommunen omfattet af magtanvendelseslovens regler, har det fornødne kendskab herom.

Jeg anbefaler, at ledelsen på Ajarsivasik samt forvaltningen i kommunen søger at etablere et hensigtsmæssigt samarbejde.

Jeg anbefaler endvidere, at forvaltningen snarest muligt sikrer, at institutioner under kommunen omfattet af magtanvendelseslovens regler har det fornødne kendskab herom.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

7. Personalet på Ajarsivasik

Forud for inspektionen modtog jeg en skrivelse fra Ajarsivasik, som blandt andet beskriver Ajarsivasiks faglige hovedudfordringer. Heri blev bl.a. beskrevet, at den største faglige udfordring er mangel på fagligt personale, samt at dette udfordrer plejen af beboergruppen, som gennem årene har fået flere helbredsmæssige problemer.

I skrivelser blev ligeledes oplyst, at der ofte er ulovligt fravær af personalet ved lønudbetaling og i weekenden.

Under inspektionen oplyste ledelsen af Ajarsivasik, at det store fravær går ud over plejen af beboerne. Ledelsen oplyste ligeledes, at det var en stor udfordring at håndtere sygefraværet og det ulovlige fravær.

Ledelsen oplyste ligeledes, at personalets rygepauser går ud over plejen af beboerne. Personalet må ikke ryge, mens de er på arbejde, men det forekommer stadigvæk, at personalet går ud og ryger i arbejdstiden. Ledelsen udtrykte, at ledelsen havde opgivet at gøre mere ved problemet.

Ledelsen oplyste endvidere, at personalet ikke aktiverer beboerne, selvom personalet har tid, og at ledelsen stadig forsøger at få personalet til at foretage aktiviteter med beboerne.

Jeg finder ledelsens oplysninger om manglen på fagligt personale og det periodevis fravær af personale bekymrende. Jeg bemærker, at det er en problematik, som jeg ofte oplever på mine inspektioner i de forskellige ældreinstitutioner.

Jeg anbefaler, at Ajarsivasik i dialog med forvaltningen i Kommune Kujalleq overvejer, hvordan Ajarsivasik mest hensigtsmæssigt søger at afhjælpe problemet med manglende faglært personale samt periodevis ulovligt fravær af personale.

Jeg foretager mig ikke yderligere i relation til dette punkt.

8. Opfølgning

Jeg anmoder Ajarsivasik om at gøre medarbejderne, beboerne og de pårørende bekendt med denne rapport.

Jeg anmoder Ajarsivasik om at oplyse, hvad det, som jeg har anført under punkt 5.4, 5.5. og 5.6. giver anledning til.

Jeg anmoder om, at Ajarsivasik sender oplysningerne gennem forvaltningen i kommunen, så forvaltningen får lejlighed til at kommentere på det, som Ajarsivasik anfører.

Jeg har sendt en kopi af denne rapport til orientering til forvaltningen i kommunen.

Denne rapport vil blive medtaget i min årsberetning for 2023 og offentliggjort på min hjemmeside, www.ombudsmand.gl.

Retsgrundlaget for inspektionen

Retsgrundlaget for ombudsmandens virksomhed fremgår af inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut (herefter ombudsmandsloven).

Ombudsmanden vælges af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 1, stk. 1, men er i udførelsen af sit hverv uafhængig af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 1. Ombudsmandens virksomhed omfatter bl.a. alle dele af den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre og kommunerne, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt.

Ombudsmanden har til opgave at undersøge, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udførelsen af deres opgaver, jf. ombudsmandslovens § 19, stk. 1. Ombudsmanden kan fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag, jf. ombudsmandslovens § 20.

Hvis ombudsmandens undersøgelse af en sag viser, at der i den offentlige forvaltning må antages at være begået fejl eller forsømmelse af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til Lovudvalget i Inatsisartut og samtidig enten til Naalakkersuisut eller kommunalbestyrelsen, jf. ombudsmandslovens § 23.

Efter ombudsmandslovens § 16, 1. pkt., kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert andet tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. I forbindelse med sådan en undersøgelse kan ombudsmanden – ud over hvad der følger af ombudsmandslovens §§ 19 og 20 – bedømme forhold vedrørende en institutions indretning og drift samt forhold vedrørende behandlingen af og aktiviteterne for institutionens brugere ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter, jf. ombudsmandslovens § 16, 2. pkt.